

שיחת מדרן המשגיה הגה"צ רבי אליהו אליעזר דסלר שליט"א מנהל רוחני דישיבת פוניבז'

"את אשר התעללתי במצרים" פירוד הידיעות וההבנות מהמעשים

שמצרים ידעו את הגבורה שלי, ב. ולמען תספר באזני בנך ובן בנך כדי שאתם כלל ישראל תתחזקו באמונה ותספרו לדורות הבאים "את אשר התעללתי במצרים ואת אותותי אשר שמתי בם" יש כאן שני דברים גם "את אשר התעללתי במצרים" וגם "את אותותי אשר שמתי בם" ועי"ז "וידעתם כי אני ה' וכמו שביאר הספורנו שזה הולך על כלל ישראל שהיו במצרים ועל כל הדורות ועל המצרים.

והנה בפשטות המובן של המילה התעללתי הוא עוללתי שהקב"ה אומר למשה שכלל ישראל יודיעו לבניהם את כל הצער והצרות שעוללתי למצרים, [ואז התעללתי מתיחס לתוצאות של המכות שהיו למצרים מהמכות] אבל מפירוש הראשונים וממשמעות הפסוק משמע שלא זה הכונה במילה "התעללתי" אלא הכוונה שיחקתי וכמו שפירש רש"י התעללתי – שיחקתי, כמו כי התעללתי ב"י" וכן ברמב"ן "וטעם התעללתי כי אני מצחק בו שאני מכביד את ליבו ועושה בו הנקמות כטעם יושב בשמים ישחק למו", דהיינו שהחיוב שנתחייבונו בלמען תספר באזני בנך ובן בנך הוא כלפי שני חלקים א. את עצם הניסים והנפלאות שהקב"ה עשה במצרים, ב. את ה"התעללתי" שהקב"ה שיחק במצרים.

ה"התעללתי במצרים" הוא לכאורה דבר שולי מעצם המכות

אבל באמת אם נשים לב לצורה שהתורה כתבה את נראה שקודם כתוב את החיוב לספר "את אשר התעללתי במצרים" שזה לכאורה דבר יותר שולי ורק אח"כ "ואת אותותי אשר שמתי בם" ולכאורה זה תימא שהרי עיקר התכלית של המכות היה החיזוק של כלל ישראל באמונה ולא ההתעללות במצרים וכמו שכתב האור החיים כאן "כי אין תכלית הכוונה בהבאת האותות בקרבו לעשות נקמה בפרעה, אלא לחזק האותות שהם עיקר האמונה בלב ישראל כדי שיהיה רושם בל ישכח לנצח

בגלות וגאולת מצרים השתרש אצל כלל ישראל יסודות האמונה

כתוב בפסוק בפרשת וישב (לו, יד) כשיעקב שלח את יוסף לאחים "וישלחו מעמק חברון" ורש"י על המקום כתב "מעצה עמוקה של אותו צדיק הקבור בחברון לקיים מה שנאמר לאברהם אבינו בברית בין הבתרים 'כי גר יהיה זרעך בארץ לא להם', ובסוטה (דף י"א) הוסיף רש"י וכתב ששליחות זו התחילה לסובב את ירידת כלל ישראל למצרים, זאת אומרת שכל הגלות וגאולת מצרים שהקב"ה אמר כאן לאברהם שתהיה הכל בשביל להסיח את דעתו מהשאלה ששאל במה אדע דהיינו איך אני אדע שכלל ישראל יהיו תמיד קשורים ודבוקים בבורא עולם ולא יפרדו ממנו עד סוף כל הדורות, וכמו שכתוב "במה אדע כי אירשנה" שהדברים היו מושרשים כל כך בגדר של ירושה שלא צריך לעשות קנין בשביל לקנות אלא זה עובר ממילא ליורש וע"ז הקב"ה עונה לו "ידוע תדע כי גר יהיה זרעך בארץ לא להם וכו' ואח"כ יצאו ברכוש גדול" ע"י הניסים והמופתים שאני אעשה במצרים כלל ישראל יתחזק באמונה והאמונה תהיה מושרשת בהם כ"כ עד סוף כל הדורות וזהו ה"רכוש גדול" שכלל ישראל יצאו אתו ממצרים האמונה והדבקות בקב"ה שיהיו חקוקים ומוטבעים בהם ובבניהם לעולם.

וזה מה שראינו במפרשים שביארו את מש"כ שהעשר מכות היו כנגד עשרה מאמרות שבהם נברא עולם שכמו שהעשרה מאמרות הם המציאות של כל הבריאה ושל כל מה שהיה הוה ויהיה בבריאה כך השלמות של האמונה בכל חלקיה וכל ההבנות הכל השתרש ממכות מצרים שם נמצא כל היסודות של האמונה של כלל ישראל.

בתחילת הפרשה שנקרא השבוע בעז"ה הקב"ה הכביד את לב פרעה כדי שכלל ישראל יתחזק באמונה, אומר הקב"ה לפרעה "בא אל פרעה כי אני הכבדתי את לבו ואת לב עבדיו למען שתי אותותי אלה בקרבו ולמען תספר באזני בנך ובן בנך את אשר התעללתי במצרים ואת אותותי אשר שמתי בם וידעתם כי אני ה'" (י' א ב), נאמר כאן שהקב"ה הכביד את לב פרעה בגלל כמה סיבות א. למען שתי אותותי אלה בקרבו כדי

¹ יעוין ברבינו בחיי שפירש את התעללתי ע"ד 'הודיעו בעמים עלילותיו' העילה הראשונה והסיבה שממנו נובע הכל כלומר שהגוים לא מבינים את את משפטי השם ואצלם הכל נראה עלילות בלי סיבה והיינו הודיעו בעמים עלילותיו שנפרסם את העילה והסיבה לכל הדברים וזה גם מה שנודיע לבנינו אצל רש"י מפרש אחר

לפרש את הדברים אחרת, הנה פרעה רואה את כל האותות והמופתים שהקב"ה עושה במצרים ושהקב"ה שולט בכה הכוחות שבבריאה באש ובמים בעפר ובאוויר ובע"ח והוא רואה את זה באופן הכי מוחשי שיכול ליהות ואעפ"כ הוא לא נכנע "כי אני הכבדתי את ליבו ואת לב עבדיו" הקב"ה נתן לו מקום לטעות ולתרץ כל מיני תירוצים שאין בהם ממש, וזה מש"כ בפסוק "את אשר התעללתי במצרים" שהקב"ה שיחק בהם ועשה מהם צחוק שגם כשהם רואים באופן ברור ומוחשי שהקב"ה מנהיג את העולם הם יתלו את זה בדברים אחרים, והתורה כותבת את זה כדי שנדע את הכח של היצר שהרי פרעה הוא היצר הרע באמת הוא היצר שיש בכל הדורות והדרך להלחם איתו זה לדעת את מה שכתוב כאן שגם כשיש לאדם ידיעות ברורות וגם כשהוא רואה בחוש אמונה יכול להיות מצב שהוא יתרץ תירוץ כל שהוא ובוה הוא יפיל את כל ההתעוררות שהיתה לו וכשאנחנו באים ללמד את בנינו את ניסיו של הקב"ה במצרים ואת כל יסודות האמונה צוותה התורה שדבר ראשון נספר להם "את אשר התעללתי במצרים" איך שהקב"ה שיחק במצרים שגם כשראו אמונה בחוש לא שינה בהם כלום ורק אח"כ נספר להם "ואת אותותי אשר שמתני במ" כי בלי הידיעה שיש מצב כזה של "התעללתי" האדם לא מספיק ישתכנע לא מהאותות ולא מהמופתים גם כשהיו ברורים ופשוטים, [כאותו שהביא ק"נ טעמים להכשיר את השרץ].

העצה להנצל מהנגיעה של הרצונות

לרצות ולחפש את האמת

ואם נשאל מהי באמת העצה והדרך להנצל מזה התשובה ברורה "בדרך שאדם רוצה לילך מוליכים אותו" ו"הרוצה לטעות יבא ויטעה", הכל תלוי ברצון של האדם כשאדם מחפש באמת את האמת והוא רוצה רק את האמת הוא ימצא אותה, אבל אם הוא רוצה דברים אחרים שום דבר לא יעזור לו הרצון שלו יעזור את כל מה שיראה, כשיש לאדם רצונות הם יכולים להטעות אותו שגם דברים ברורים ופשוטים הוא לא יראה, נאמר בפסוק "כה אמר ה' אלוקי העברים עד מתי מאנת לענות מפני" ורש"י שם כותב כתרגומו "לאיתרעא", הגאווה של פרעה לא נותנת לו להכנע הוא חושב שהוא זה שמחליט והוא זה שקובע וגם כשמוכיחים לו שלא הוא מנהל את העולם אלא הקב"ה הוא השליט והוא זה שעושה הכל ומכים אותו ומצרים נהפכת אז מיד ש"היתה הרווחה" הוא חוזר למצבו הקודם, בשביל שהאדם ישתכנע מהאמת שלפניו לשנות את מעשיו ואת מחשבותיו דבר ראשון צריך שהוא יסכים בתוכו להכנע שהרצונות שלו לא יפריעו ורק אז שייך שהוא יקבל ויוכל לבחון את הדבר ומי שמחפש את האמת אז הרצון הפנימי האמיתי שלו הוא להגיע לאמת ולמצוא אותה וממילא הוא ישמע ויבין אבל אם האדם לא מחפש את האמת בכל לבבו אז

וכו' והנה באמצעות הפלא שיפליא ה' להודיעם כי הוא שולט ברוח ובמים ובעפר ובעלי החיים ובאש ובאוויר וכדומה וכו' שיזכר הדבר בתמידות לעולם לחקוק האמונה" דהיינו שיעיקר התכלית של מכות מצרים היה החיזוק של כלל ישראל באמונה וא"כ מה נוסף כאן ועוד הוקדם קודם החלק השני של התעללתי במצרים.

החינוך במצוה כה "לידע ולהאמין שיש אלוה" כותב מה הגדר במצוות אמונה ו"ל" ש"ורש מצוה זו אין צריך ביאור, ידוע הדבר ונגלה לכל וכו' וענין האמונה הוא שיקבע בנפשו שהאמת כן ושאי אפשר בחילוף זה בשום אופן, ואם יושאל עליו ישיב לכל שואל שזה יאמין ליבו ולא יודה בחילוף זה אפילו יאמרו להורגו שכל זה מחזיק וקובע האמת הלב כשמוציא הדבר מן הכוח אל הפועל, רצונו לומר כשמקיים בדברי פיו מה שליבו אמר, ואם יזכה לעלות החכמה ולבבו יבין ועיניו יראה במופת נחתך שהאמונה הזאת שהאמין אמת וברור א"א לעוד דבר בלתי זה אז יקיים מצוות עשה זה מצוה מן המובחר" עכ"ל.

מצוות האמונה היא דבר פשוט ומושכל רק

שהתנהלות לכאורה של הבריאה סותרת לזה

למדנו מדבריו שעצם האמונה הוא דבר ברור ומוחלט אצל האדם בלי שום ספק ורק צריך לחזק ולקבוע את זה חזק בנפש עד כדי שגם אם יאמרו להורגו לא משתנת אצלו האמת הזאת ושלא יהיה אצלו צד לומר אחרת, דהיינו שבעצם האמונה הוא דבר פשוט וברור לכל מבין "שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה" אין אחד שיכול להכחיש שאין בורא לעולם, הביאה כולה זועקת אמונה למי שקצת מתבונן, אלא מה שהתנהלות של הבריאה לפעמים מכחישה וסותרת כביכול את האמונה קורים מצבים שלא נתפסים אצל האדם צדיק ורע לו, רשע וטוב לו, ניתו עושי רע בחנו אלוקים וימלטו, ובשביל זה צריך לחזק תמיד את האמונה ולהשריש את זה בנפש, אבל עצם האמונה שהקב"ה ברא את העולם הוא דבר פשוט ולכן אפילו בן נח חייב לקיים את שבע מצוות מכח זה שהבורא ציוה (כמו שכתב הרמב"ם) ומגיע לו מיתה עם הוא עובר על זה, כיון שברור שיש מנהיג לבירה ושום דבר לא נאסר מעצמו וגם ברור שהיה לבורא איזו תכלית בבריאה הזו שהדברים האלו הם מושכלים על כל מי שיש מח בקודקדו ולכן גם עליהם מוטל החיוב לקיים את הז' מצוות.

מכח הבחירה שייך שהאדם יראה אותות ומופתים בחוש

אך זה לא ישנה לו כלום

וזה הפשט בפסוק "ולמען תספר באזני בנך ובן בנך את אשר התעללתי במצרים ואת אותותי אשר שמתני במ" יכול להיות מצב שאדם יראה אותות ומופתים בחוש ושום דבר לא יזוז אצלו הוא ישאר כמו מקודם וכל זה הבחירה שהקב"ה נתן לאדם שתמיד יהיה לו את האפשרות לטעות תמיד הוא יוכל

קשה מאד שהוא יסכים לקבל גם כשהוכחות הם גדולות.

כשאין לאדם רצון להגיע לאמת הוא יכול להתעלם

מהדברים הכי ברורים

הרמב"ן כותב שפרעה היה חכם גדול וגם בפסוקים מבואר שהוא לא היה טיפש גדול שהרי התורה מצפה ממנו שיבין שהקב"ה שולט וכמש"כ בפסוקים "למען תדע כי אין כהשם אלקינו" (ה ו) "למען תדע כי אני השם בקרב הארץ" (ה יא) "בעבור תדע כי אין כמוני בכל הארץ" זאת אומרת שהמעשים שנעשו לא היו לפני אחד מחוסר דעת ולא בפרשה, אלא מחמת שמעשים אלו באו לסתור את כל התאוריות הפילוסופיות שהיו לפרעה שהרי לכך הקב"ה עשה את המכות כדי שמהם הוא יבין שכל מה שהוא אחו עד היום אינו נכון, ובאמת הוא יכל להבין מכח המכות כי אין כהשם אלקינו, אלא מה שלא הבין זה משום שהיה בו את הרצון כי כל זמן שיש אצל האדם את הרצון הוא יכול להתעלם מהידיעה הכי ברורה ומההבנה הכי אמיתית.

יש גמ' מענינת בסנהדרין (סג): "יודעים ישראל שעבודה זרה אין בו ממש ולא עבדו ע"ז אלא להתיר להם עריות" פלאי פלאים הם יודעים שאין בו ממש אז מה זה יתיר להם? אם הם רוצים לחטוא שילכו לחטוא מה יעזור להם ההקדמה של העבודה זרה?, אלא הפשט הוא שכשהידיעה ברורה וחדה אז דבר ראשון הוא מחפש צדדים וסיבות להתיר ואולי זה לא כ"כ חמור ואולי ואולי ואז כבר הידיעה לא כ"כ חזקה, כבר יש בה ספקות, ולכן כלל ישראל הלכו לעבוד ע"ז כאילו לספק את המחויבות שיש להם להקב"ה ואז יהיה ניתן לפרוץ את כל האיסורים שבעולם. יש את הכח הזה באדם שהידיעה וההבנה זה לא סוף פסוק, הסוף פסוק הוא רק כשיש רצון להגיע לאמת.

החכם מכל אדם אומר (בקהלת ב, יג) "וראיתי אני שיש יתרון לחכמה מן הסכלות כיתרון האור מן החושך" וצריך ביאור מאי קמ"ל בזה וכי שייך לקרוא לחכמה "יתרון" מן הסיכלות והרי זה משהו אחר לגמרי, וכמדומה שהבריסקר רב אמר פעם שאין כוונת הפסוק לסיכלות של מחוסר דעת מהרחוב אלא מדובר כאן על החכמה של הסכלות שיש לו תיאוריה שלימה ומהלכים שלמים בסכלות ואעפ"כ זה סכלות, יכול להיות חכם גדול כמו פרעה שמראים לו פעם ועוד פעם ועוד פעם והוא נופל הוא לא מספיק גבור להכניע את עצמו ולחזור בו מהטעויות שלו וכל זה בגלל שחסר לו "ברצון".

כשאין לאדם מפלט לחזור בו מהטעויות שלו

הוא ימשיך לשקר

הנה למשל אנחנו מוצאים דבר מפליא בהתנהגות של פרעה במכת דבר שכשמה מזהיר את פרעה הוא מוסיף ואומר "והפלה ה' בין מקנה ישראל ובין מקנה מצרים ולא ימות מכל לבני ישראל דבר" (ט, ד) שבכלל ישראל הדבר לא יפגע כלל,

ובאמת כך היה וכמו"ש (פסוק ו) "ויעש ה' את הדבר הזה ממחרת וימת כל מקנה מצרים וממקנה בני ישראל לא מת אחד" ואיך פרעה הגיב ע"ז כתוב בפסוק אחרי זה (פס' ז) "וישלח פרעה והנה לא מת ממקנה ישראל עד אחד ויכבד לב פרעה ולא שלח את העם" ולכאורה זה ממש תמוה מדוע פרעה שלח לראות אם מת אצל כלל ישראל הרי בין כה זה לא משנה אצלו כלום?.

וביאר בזה האור יהל יסוד גדול בכוחות הנפש שבאדם שכשאדם רואה שהוא טועה ואין לו שום מפלט להסביר את עצמו אין לו איזה הסבר וחילוק לתרץ את מה שהוא חשב בכה"ג הוא יוסיף להתעקש ולא יחזור בו, הוא ימשיך לכפור ולהצדיק את מעשיו ולומר שהוא צודק ואע"פ שהוא יודע בלב פנימה שהוא לא צודק, רק אם יש לאדם איזשהו תירוץ או הסבר להסביר את עצמו אז הוא כן יוכל להודות! כי הכח הזה של להראות את עצמו כהגון וישר יצטרף ויגרום לו להודות, אבל אם האדם במצב שהסבירו לו שכל מה שהוא עשה זה חורבן והכל שטות ועוולה הוא באופן של יהיה לו שום פתח מילוט להיתפס בו אז הוא לא יודה, אז יהיה "ויכבד לבו".

כשאין את "הרצון" לחפש את האמת הקב"ה

נותן "מקום לטעות"

הכח הזה של היצר שיש בבני אדם שגם כשהוא רואה וברור לו עכ"ז הוא לא מודה זה בא מהכח של "התעללתי" שהשאירו לו מקום לטעות, הנה כל מצרים הגיעו עד שערי מות ובאים לפרע ואומרים לו "הטרם תדע כי אבדה מצרים" ופרעה ממשיך להכביד את הלב כאילו לא קרה שום דבר, כל המצב שקורא מוכיח לו שלא הוא שולט אלא הקב"ה שולט ועדיין ויכבד את ליבו יש לו מקום לטעות להתפס על חשבון כי אם הקב"ה שולט על הכל כפי שנראה אז למה הוא בא לבקש ממני רשות? מה הוא צריך אותי? אלא בע"כ שאני הבעל הבית, ושאני זה שקובע, הרי מצרים באמת היא האמפריה הגדולה ביותר ששולטת בכיפה וכלל ישראל משועבדים שם כבר מאתים ועשר שנים ואנחנו אלה שפרנסנו את העולם, ואנחנו לא צריכים עזרה מאף אחד אלא כולם צריכים אותנו ואע"פ שהראו לך ברור שאתה לא הבעל הבית כשאין את הרצון כל ההוכחות לא עומדות בכלל תמיד יהיה את התירוצים והחשבונות הרי הנה משה רבינו ביקש רק שלושה ימים כדי להטעות את פרעה אבל פרעה חושב מה הם חושבים שהם יעבדו עלי וכי אני לא יודע שהם רוצים לברוח, אני לא יתן להם טיפש אתה לא רואה איך משה נכנס לארמון בלי רשות איך כל הבריאה פועלת לפי רצון השם, אבל זה כוחות הנפש שבאמת שיכול להיות כאילו פלגינן זה איני רואה וזה לא שהוא יכול כאילו לא לראות דברים שהוא לא רוצה לראות ברגע שאין את הרצון ויש את המקום לטעות זה "התעללתי" נותנים לו מקום לטעות שאם הוא ירצה

הוא יבין ואם הוא לא ירצה הוא לא יבין.

[ויש עוד חלק בהתעללתי שכבר היה בתחילת השיעור כשפרע גזר ג' גזירות כדי למנוע את הלידה של משה שהוא אמר למילדות להרוג את הבנים, ושהוא גזר כל הבן הילוד היאורה תשליכוהו וגם אח"כ שהוא גזר גם על עמו, ולכאורה גזירות כאלה לא כל כך מתקבלות על הציבור בשום מלכות ועם כל זה הוא עשה בשביל למנוע את הלידה של משה הגואל – כפי שהחרטומים אמרו לו, והקב"ה "יושב בשמים ישחק" אתה תגדל אותו אצלך בבית! כי דוקא אצלך הוא ילמד גינוני מלכות שהוא יוכל אח"כ להנהיג את כלל ישראל וגם שכלל ישראל יותר יקבל אותו כשהוא יבוא מבחוץ וגם כשהוא יוכל לומר פקד פקדתי כמו"ש בראשונים, עכ"פ יש כאן את ההנהגה של "התעללתי" הכל הפוך ממה שפרעה חשב וזה מה שהמשגיח היה אומר שכל מה שיהודי צריך לדעת בשביל הרוחניות שלו והאמונה שלו מהמלחמת היצר הכל מונח ביציאת מצרים].

החילוק בין הידיעה וההבנה למעשה קיים הן אצל

האדם עצמו והן כלפי אחרים

ואת היסוד הזה של "התעללתי" האדם צריך לדעת להכיר הן כלפי עצמו והן כלפי אחרים, כלפי עצמו שהנה הוא יודע כ"כ הרבה ידיעות והוא מבין אותם ואעפ"כ כשזה מגיע למעשה לא תמיד הוא מצליח לתרגם את זה בפועל ואזה הוא נופל ברוחו האם אני ח"ו לא מאמין וכו'. וכך גם כלפי אחרים שהם לא מובנים להאמין ולראות את האמת גם כשהיא טופחת על פניהם כי יש כזה כה שקיים בבריאה שהאדם יודע את האמת ואעפ"כ הוא לא מתנהג ככה למעשה, כשחסר את הרצון לחפש את האמת אז יש את הטבע הרע שלא נותן לאדם להודות באמת, יש טבע רע באדם שעד שהוא מצליח להכניע את עצמו הוא מתכחש לאמת ואע"פ שהוא מאמין בה, וממילא אין להוכיח מזה שהאמת היא לא כמו שאני חושב כי אם אני סבור שזה אמת אז זה אמת ויציב ומה שזה לא מקוים ע"י פלוני וע"י אלמוני הפשט הוא שיש קושים בדבר.

בפסוק בנצבים כתוב (דברים כט, יח) "והיה בשומעו את דברי האלה הזאת והתברך בלבבו לאמר שלום יהיה לי" ולכאורה אין יכול להיות כזה דבר אחרי שאדם שומע כאלה קללות שהוא ימשיך הלאה ולא ישים לב אליהם, אבל הפשט הוא שיש את "אשר לא שת לבו" כשאדם לא רוצה לתרגם את הדברים אז הוא יכול לשמוע וזה לא יכנס בו.

ואתו דבר בגמ' בשבת (לא:): "והיינו דאמר רבה מאי דכתיב 'זה דרכם כסל למו' יודעים רשעים שדרכם למיתה שמה תאמר

שכחה היא מהם ת"ל 'ואחריהם בפיהם ירצו סלה'" הם יודעים את זה והם אומרים את זה אבל איך להפעיל את הדברים למעשה שם הם לא מתאמצים וזה העבודה שלנו לראות איך הדברים יחדרו בנו למעשה וזה ע"י ההתבוננות המוסר והמחשבה.

יש מושג של "קוצר רוח שאין מקום בשכל של האדם

לקלוט את הדברים

הראש ישיבה זכרונו לברכה דיבר פה בישיבה לפני שלושים שנה (תשמ"ז, נמצא במחשבת מוסר פר' וארא עמ' רפט) הוא הסביר מה הפשט "קוצר רוח" שכתוב בפסוק "ולא שמעו אל משה מקוצר רוח ומעבודה קשה" הרי זה היה בשורה טובה לכלל ישראל שהם ינצלו ממצרים ויצאו לחירות ומה שייך שהם לא שמעו והוא באר שכמו שיש מושג שהאדם מקצר את הבני מעיים שלו שהגוף לא יקלוט הרבה אוכל, ואותו דבר יש "קוצר רוח" שיש קוצר בשכליות ובהבנה שבגלל שאדם קבע את עצמו באיזשהו דבר אז שמה השכל וההבנה שלו לא קיימת בכזה מצב השכל שלו לא מקיף את הדברים אין לו מקום קליטה, מצד אחד הוא יודע אבל כיון שהוא מקצר את הכלי קיבול אז הוא לא קולט.

פרעה יכול להסתובב בתחושה של "לי יאורי ואני עשיתיני" וכי הוא לא יודע שהיום הוא קם בבוקר מוקדם ללכת ליאור וכי הוא לא מכיר בזה, הפשט הוא שיש לו קוצר רוח הוא לא מקשר בין הדברים הוא עסוק כולו במחשבה על דברים אחרים והוא לא רואה איך הדברים סותרים אחד את השני.

חובת הזהירות לא להידבק במחלה של "קוצר רוח"

וכאן הראש ישיבה אמר כמה אנחנו צריכים להיזהר לא להידבק מהחידקים האלה של הקוצר רוח והוא הביא את הדוגמא (שהכי פחות אוהבים לשמוע) וכי יש מישהו אחד שלא עולה על דעתו כל הזמן שצריך לחזק את היראת שמים וכן וכי יש מישהו שלא יודע איך צריך להיות צורה של ישיבה אף אחד לא חושב אולי נתחיל את הסדר יום בסדר א' ובשביל מה צריך שבכלל לתקיים תפילה בישיבה, אף אחד לא חושב את זה וא"כ למה כשזה מגיע למעשה זה לא קורה אלא מה, שיש את ההבנה לחוד ויש את המעשים לחוד וכשזה מגיע ללמעשה אז כבר הוא ימצא הסברים ותירוצים, זה נקרא "קוצר רוח" וכמו"ש אצל פרעה "ויבוא אל ביתו ולא שת ליבו גם לזאת" הוא רואה את הכל אבל הוא לא שת לבו, ובשביל זה צריך את המוסר וההתבוננות להכניע את הרצונות ולחפש רק את האמת ומה שנכון "ואתה עשה רצונך כרצוננו" זה מה שיביא את האדם לעלות בעבודת השם.

נערך מתוך שיחה שנאמרה בישיבת פוניבז' ביום ג' יא שבט תשע"ז

י"ל ע"י מכון שערי המוסר ניתן לקבל גם בדוא"ל בכתובת a05202020@gmail.com